

Vasarā apritēs gads, kopš Mārsnēnos darbojas pagasta iedzīvotāju kopa "TeV, mārsnēnieti!". Tajā pulcējušies dažāda vecuma un interešu aktīvākie iedzīvotāji ar mērķi uzlabot dzīvi pagastā, veicināt tā attīstību, gan darot pašiem, gan tiekot sadzirdētiem pašvaldībā.

Rod atbildes un dara

Šajā laikā ar aktīvo mārsnēniešu iniciatīvu un iesaisti atjaunoti savulaik Mārsnēnos tik populārie sporta svētki, uzsākta jauna tradīcija "Kopā būšana pirms Ziemassvētkiem". Kopienas pārstāvji vēlējas tikt ar pašvaldību, lai saņemtu atbildes par vietējā dzīvē aktuāliem jautājumiem. Kopas aktīvisti veikuši iedzīvotāju aptauju, lai pārliecinātos, ka izvirzītie mērķi atbilst visu vēlmēm un viedokļiem, kā arī noskaidrojot, ar ko katrs vietējais lepojas un ko gribētu pagastā uzlabot.

Aptaujas rīkotāji saņēma 95 aizpildītas anketas. Tas jau ir vērtīgāks skaits, lai varētu analizēt, kas mārsnēniešiem svarīgs, jo pēc Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes datiem uz 2021. gadu Mārsnēnu pagastā deklarējušies 746 iedzīvotāji.

Novada vizītkarte

Vērtējot atbildes uz anketas jautājumu, ar ko vietējie lepojas, kopienas pārstāve Madara Melbārde-Žukova izceļ mārsnēniešu lepošanos ar pagasta lokāciju, vietējo patriotismu: "Ja citiem liekas, ka esam novada malā, tad mēs sevi uzskatām par sākumu, jo ar pagastu robežojas divi citi novadi. Tāpēc esam kā Cēsu novada vizītkarte un vēlamies izskatīties labi – gan pašu acīs, gan ciemiņu un arī cilvēku, kuri tikai izbrauc pagastam cauri. Lokācija ir tiešām laba, jo tuvu ir gan darbavietas, gan izglītības iestādes, atpūtas iespējas."

Sniegtajās atbildēs redzams, ka mārsnēnieši lepojas ar atrašanās vietu, pagasta cilvēkiem, dabu, ezeriem, skaisto parku un kultūras namu. No vietējiem pasākumiem vispopulārākie ir sporta svētki, tradicionālā Ziemassvētku galdināšana, kā arī kapusvētki, kuros satiekas ģimenes, tuvinieki. Tie svarīgi dažāda vecuma cilvēkiem.

Atbildēs par to, kas pagastā jāuzlabo, var izcelt trīs lietas: infrastruktūru, teritorijas labiekārtošanu un interešu izglītību. Vietējiem ir svarīgi pārvietoties gan kājām, gan velosipēdiem, vest bērnu ratiņos, tāpēc būtiski, ka ceļi nav puteklāini, ir gājēju ietves, apgaismojums. Vajadzīgs labiekārtots bērnu laukums, lapa, apstādījumi. Atzīmēta arī ugunsdzēsēju diķa, kā arī sporta laukuma labiekārtošana, jo jaunieši labprāt uzspēlētu basketbolu. Nevienam nav patīkami centrā esošie grausti. Cilvēki novērtētu, ja Mārsnēnos būtu arī aptieka, publiskā tualete.

Madara Melbārde-Žukova arī vērtē, ka aptaujās parādījās, cik svarīga ir interešu izglītība, jauniešu centrs, to norādījuši daudzi: "Esam aktīvi, sportiski, veselīgi, kvalitatīva laika pavadīšana mums ir svarīga. Amatiermākslas kolektīvi jau darbojas ļoti labi, bet būtu brīnīšķīgi, ja vairāk iespēju būtu jauniešiem, arī mazākiem bērniem, tāpat mūzizglītība, jo arī mēs, pieaugušie, labprāt te pat uz vietas vingrotu, apmeklētu meistarklases, radošās darbnīcas. Daudz vēlamies darīt paši, bet ir lielākas ieceres, tāpēc ceram uz sadarbību ar pašvaldību."

Darīt visu iedzīvotāju vārdā

"TeV, mārsnēnieti!" aktīviste Madara Melbārde-Žukova, daloties iecerē par vietējo iedzīvotāju anketēšanu, teic: "Tā izlēmām darīt, jo vēlamies strādāt caurspīdīgi, pauzot ne tikai aktīvāko mārsnēniešu viedokli, bet visu pagasta iedzīvotāju redzējumu un idejas. Ne visi tiek uz kopienas tikšanās reizēm, bet anketā katrs varēja izteikt savas domas. Un mums ir svarīgi pārstāvēt visu interesi, jo kopiena ir viss pagasts."

Anketās iekļautie jautājumi vispirms rūpīgi izvērtēti, pārdomāti, ko iekļaut aptaujā. Paši aktīvisti pārbaudījuši, cik viegli vai grūti atbildēt uz jautājumiem, gan kādā veidā nodrošināt, lai anketa nonāk līdz katram, kurš to vēlētos aizpildīt. Madara atceras: "Sapratām, ja iepriekš nav bijis domāts, ar ko cilvēks pagastā lepojas, ko vēlas uzlabot, atbild uz sniegšanai būs vajadzīgs laiks. Tāpēc arī anketas aizpildīšanai bijām atvēlējuši visu mēnesi, lai ikviens var pagūt to izdarīt."

Anketas varēja aizpildīt gan digitāli, gan arī tās drukātā veidā bija pieejamas divās visvairāk apmeklētākajās vietās – vietējā veikalā un bibliotēkā. Tika apsvērta arī anketu nogādāšana cilvēkiem mājās, bet bija jāņem vērā, ka daudzviet pie privātmājām ir suņi un ne vienmēr mājas saimnieks ir uz vietas. "Tomēr, cik iespējams, centāmies uzrunāt cilvēkus arī individuāli. Tāpat aicinājām nodot informāciju kaimiņiem, draugiem, tuviniekiem. Bibliotekāre arī tiem, kuri vēlējas, palīdzēja anketas aizpildīt." Teic Madara Melbārde-Žukova un vērtē, ka 95 aizpildītas anketas pirmajai reizei ir labs rādītājs. "Bijām domājuši iegūt ap 150 atbildēm, bet arī saņemtais skaits ir pietiekams. Liels paldies ikvienam, kurš veltīja laiku, lai atbildētu! Atbildes būtībā sakrīta ar mūsu kodola izvirzītajiem mērķiem, lai gan rēķinājāmies, ka tie varētu atšķirties. Tomēr visi domājam ļoti līdzīgi. Bija arī cilvē-

ki, kuri rakstīja, ka viņiem viss patīk un viss ir kārtībā."

Lielāka interese jaunākajiem

Visvairāk anketu aizpildīja mārsnēnieši, kuri visu mūžu dzīvojuši pagastā, pat ja kādu laiku studējuši vai dzīvojuši citviet. 47,4% respondentu bija vecumā no 26 līdz 45 gadiem, 27,4% vecumā no 46 līdz 65 gadiem, būtībā ģimenes cilvēki spēka pilnībā ar interesi par vietējo dzīvi. Aptaujā bija piedalījušies tikai seši seniori, no tiem divi anketas aizpildījuši digitāli. Savukārt no aizpildītajām drukātajām anketām daļu bija aizpildījuši arī gados pavisam jauni cilvēki.

Lai saprastu, kā vietējie uzzina jaunumus, bija jāatbild uz jautājumu, kur cilvēki iegūst informāciju. Vispopulārākā atbilde bija: feisbuka grupā "TeV, mārsnēnieti!"; taču norādīta arī pašvaldības mājaslapa, laikraksti, un, kā atzīmē Madara, tos lasa ne tikai seniori. Viens no būtiskiem informācijas kanāliem ir savstarpējā saziņa, tāpat daļa cilvēku atzīmējuši, ka iepazīstas ar informāciju uz afitās dēļa. Tieši par informācijas iegūšanu no afitās dēļa aktīvajiem mārsnēniešiem bija radies jautājums, vai tas tiek izmantots, jo ne katram šī vieta ir pa ceļam. Tomēr aptauja apliecināja, ka no 95 respondentiem 16 izlasa afitās rakstīto, tāpat ziņojumu dēlis ir pietiekami nozīmīgs informācijas avots.

Darbs turpināsies

Madara Melbārde-Žukova vērtē, ka anketas bija arī kā instruments, lai informētu mārsnēniešus par aktīvās kopas darbību. Anketēšana apstiprinājusi, ka vietējie ir pamanījuši rošanos un novērtējuši to atzīnīgi: "Anketās saņēmām labus vārdus par paveikto un vēlējumus turpināt. Tas mums ir ļoti svarīgi, jo darām visu pagasta iedzīvotāju vārdā un labā."

Viņa tāpat teic, ka priecājas par katru jaunu dalībnieku, kas pievienojas aktīvajiem kopienas pārstāvjiem, kuri tiekas divas reizes mēnesī: "Tā kā darbojamies nepilnu gadu, vēl arī paši mācāmies sastrādāties, jo esam tik dažādi, cits citam pieslīpējamies – kā sarunāties, paust viedokli, kā tikt saprastiem. Bet katrs darām labāko, ko mākam. Tehniski mums katram ir savas stiprās puses: kāds prot gatavot prezentācijas, cits apieties ar mūzikas aparatūru. Tas, ka esam no dažādām jomām,

ļauj mums saredzēt pagasta kopainu un to, ko uzlabot, nevis strādāt tikai pie kādas vienas interešu grupas jautājumiem. Tikšanās reizēs aktīvi darbojamies, ieguldām savu laiku, arī finanses. Jā, reizēm jūtam vajadzību enerģiju atjaunot, bet mums ir svarīgi veidot Mārsnēnos tādas, kādas paši vēlamies tos redzēt."

Uzlabot kopienas un pašvaldības sadarbību

Kopienas pārstāvji arī uz pašvaldības vadības tikšanos ar iedzīvotājiem nāca jau iepriekš sagatavojušies. Bija apkopot ierosinājumi kopienas un pašvaldības mijiedarbības uzlabošanai, tos prezentēja pašvaldībai. Mārsnēnieši rosināja skaidrot vietēja līmeņa pasākumu organizēšanas

kārtību – meistarklases, seminārus, tirdziņus, apmācības, anadeles utt.; norādīt konkrētu kontaktpersonu "Cēsu Novada Vēstis" informācijas publicēšanai par kopienas aktivitātēm; "TeV, mārsnēnieti!" feisbuka grupu izmantot kā rīku pašvaldībai informācijas nodošanai un uzzināšanai; norādīt kontaktpersonu pašvaldības struktūrā par dažādiem jautājumiem saistībā ar kopienas aktivitātēm pagastā; veikt iedzīvotāju anketēšanu/tikšanos par kultūras pasākumiem plānotajā gadā; sniegt informāciju par 2023. gada iespējām, ko piedāvā novada pašvaldība un kurās kopiena varētu ņemt dalību un uzlabot dzīves apstākļus pagastā.

Madara Melbārde-Žukova atzina, ka tikšanās ar pašvaldības pārstāvjiem, kas būtībā bija iepazīšanās ar vietvaru, ir bijusi pozitīva: "Bija prieks katru redzēt seji, jo tad arī tālākā saziņa pat pa telefonu vai e-pastā ir personīgāka. Tikšanās deva mārsnēniešiem apstiprinājumu, ka pagasta iedzīvotāji ir sadzirdēti, un radīja pārliecību, ka pašvaldība vēlas to pašu ko mēs, līdz ar to draudzīgi roku rokā varēsim iet, diskutēt, tikt līdz rezultātam. Tas arī mums, aktīvajiem pagasta iedzīvotājiem, dod enerģiju turpināt, jo saprotam, ka esam uzņēmusi pareizo kursu."

Arī tagad kopienas pārstāvji turpina regulāri tikt, lai izvērtētu Ziemassvētku pasākumu, saņemot, ko atstāt, kā to papildināt, tāpat pamazām sākas gatavošanās šī gada sporta svētkiem, kā arī plānota tikšanās ar domes priekšsēdētāja vietnieku Ati Egliņu-Egļīti par kopienas darbību. □

ATZIŅA

"Ikviens ģimene vēlas dzīvot sakārtotā vidē, kur pieejami publiskie pakalpojumi (izglītības iestādes, atpūtas un pastaigu vietas, nodokļu atvieglojumi utt.), un ģimenes ar savu izvēli balso, kuru pašvaldību izvēlas par savu dzīvesvietu. Savukārt ikvienas pašvaldības interesēs ir piesaistīt arvien vairāk iedzīvotāju savam novadam, pilsētām un lauku teritorijām, jo no tā ir atkarīga konkrētās pašvaldības pastāvēšana ilgtermiņā. Nav iedzīvotāju – nav pašvaldības. (..) pašvaldībās, kurās vietējās kopienas (apkaimes biedrības, senioru un citas nevalstiskās organizācijas utt.) ir mazaktīvas un neizmanto iespējas ietekmēt norises, kopējais progress ir gausāks un daudz biežāk ir dzirdami skaļi iebildumi par pašvaldības darbu.

Tas līdztekus ir pierādījums arī vienai fundamentālai demokrātijas un pilsoniskās līdzdalības tēzei – proti, ka atvērtā procesā samazinās tā sabiedrības daļa, kas jūtas nesadzirdēta un ir neapmierināta ar dažādām norisēm. Un tas nav stāsts tikai par globāliem valstiska līmeņa lēmumiem, bet arī pavisam vienkāršām lietām, piemēram, kur būvēt bērnu laukumiņu, kuru ielu asfaltēt utt. Jo vairāk pušu tiks kvalitatīvi iesaistītas un, kas ne mazāk būtiski, pašas iesaistīsies lēmumu pieņemšanas procesos, jo sagaidāmais rezultāts būs atbilstošāks plašākām vietējās ko-

pienas grupu interesēm. Tādējādi arvien retāki būs gadījumi, kad veidosies protesti, piemēram, pret ieceri būvēt novadā kādu ražotni, jaunu veikalu vai citu objektu.

Labā ziņa ir tā, ka ledus kūst un arvien lielāks skaits pašvaldību redz un izprot šīs kopsakarības un kļūst arvien atvērtākas (..).

Rezumējot jāsecina, ka ikvienam sabiedrības loceklim un ikvienam pašvaldībā strādājošajam iesaiste ir ārkārtīgi būtiska un ir jābūt patstāvīgam darbam no abām pusēm. Un, jo konsekventāk abas puses vienu otru uzklausa, jo lielāki ir nākotnes ieguvumi visiem."

Zaiga Pūce,
Sabiedrības integrācijas fonda sekretariāta direktore.
Publikācija "Pašvaldības kā spogulis vietējās kopienas aktivitātei" sif.gov.lv.

Lappusi sagatavoja
IVETA ROZENTĀLE

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenotājs izdevniecība SIA "Cēsu Druva".